

ÇEVRE TERÖRİZMİ VE PKK'NIN ORMAN SABOTAJLARI

OĞUZ GÜNGÖRMEZ, ASLIHAN ALKANAT

SETA | ANALİZ

EKİM 2019 · SAYI 296

ÇEVRE TERÖRİZMİ VE PKK'NIN ORMAN SABOTAJLARI

OĞUZ GÜNGÖRMEZ, ASLIHAN ALKANAT

COPYRIGHT © 2019

Bu yayının tüm hakları SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

SETA Yayınları

ISBN: 978-605-7544-85-8

Uygulama: Hasan Suat Olgun

Baskı: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul

SETA | SİYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara TÜRKİYE

Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90

www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı No: 41-43

Eyüpsultan İstanbul TÜRKİYE

Tel: +90 212 395 11 00 | Faks: +90 212 395 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite 1106

Washington D.C., 20036 USA

Tel: 202-223-9885 | Faks: 202-223-6099

www.setadc.org | info@setadc.org | @setadc

SETA | Kahire

21 Fahmi Street Bab al Luq Abdeen Flat No: 19 Cairo EGYPT

Tel: 00202 279 56866 | 00202 279 56985 | @setakahire

SETA | Berlin

Französische Straße 12, 10117 Berlin GERMANY

Tel: +49 30 20188466

İÇİNDEKİLER

ÖZET	7
GİRİŞ	8
TERÖR VE ORMAN YANGINLARI: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	9
TARİHSEL SÜREÇTE PKK'NIN ORMAN SABOTAJLARI	12
SON DÖNEMDE GERÇEKLEŞEN ORMAN YANGINLARI VE PKK	14
PKK ÇEVRE TERÖRİZMİNİ NASIL MEŞRULAŞTIRIYOR?	17
ULUSLARARASI MEDYANIN ORMAN SABOTAJLARINA TEPKİSİ	21
SONUÇ	24

YAZARLAR HAKKINDA

Oğuz Güngörmez

Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden 2014'te birincilikle mezun olmuştur. Yüksek lisansını aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde "Soğuk Savaş Sonrası Ortadoğu'da Güç Dengesi: Silahlanma Dinamiklerinin İttifaklar ve Büyük Güçlerle İlişkilere Etkisi" başlıklı teziyle tamamlamıştır. Doktora eğitimine Marmara Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde devam etmektedir. SETA İstanbul Avrupa Araştırmaları Direktörlüğü'nde araştırma asistanı olarak görev yapmaktadır. İlgilendiği araştırma konuları arasında AB, Türkiye-AB ilişkileri, Avrupa siyaseti, kamu diplomasisi gibi konular yer almaktadır.

Aslıhan Alkanat

Yıldız Teknik Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden 2016'da mezun olmuş ve 2019'da aynı üniversitede Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır. SETA İstanbul Avrupa Araştırmaları Direktörlüğü'nde araştırma asistanı olarak görev yapmaktadır.

ÖZET

Bu analizde çevre terörizmi kavramı ışığında PKK'nın orman sabotajları ve bu sabotajları meşrulaştırırken kullandığı söylemler incelenmektedir.

Yaz aylarında gerek dünyada gerekse Türkiye'de meydana gelen orman yangınları kamuoyunda geniş yer bulmuştur. Dünyada gerçekleşenlerden farklı olarak Türkiye'deki birçok yangın ise "çevre terörizmi" yöntemlerine başvuran PKK'nın sabotajları sonucu gerçekleşmiştir. PKK'nın 1990'lar ve 2000'lerde olduğu gibi son dönemde de özellikle Türkiye'nin etkin terörle mücadele operasyonlarının sonucu olarak teknolojik, ekonomik ve siyasi etkinliğinin zayıflamasıyla çok daha az maliyet ve teknoloji gerektiren, az kişiyle icra edilebilen, planlamanın zayıf olduğu çevre terörizmi yöntemlerine ağırlık verdiği görülmektedir. Bu analizde orman yangınları ile terörizm bağlantısına dikkat çeken akademik çalışmalar ele alınmakta, çevre terörizmi kavramı ışığında PKK'nın son dönemde gerçekleştirdiği orman sabotajları ve bu sabotajları meşrulaştırırken kullandığı söylemler incelenmekte ve çeşitli Batılı medya kuruluşlarının orman yangınlarına yönelik tutumu tartışılmaktadır.

ta ve son yıllarda ekonomik getirisi içerisindeki payı oldukça artan turizmi sekteye uğratarak Türkiye'nin bölgesel ve ulusal ekonomisine zarar vermeyi amaçlamaktadır.

GİRİŞ

Türkiye ile eş zamanlı olarak dünyanın birçok yerinde yaz aylarında orman yangınları meydana gelmektedir. Türkiye'deki orman yangınlarını diğerlerinden ayıran en önemli fark ise bazılarının PKK tarafından gerçekleştirilen sabotajlar nedeniyle oluşmasıdır. Bu sabotajlar 1990'lardan itibaren PKK tarafından bir stratejinin parçası olarak uygulanmış ve uygulanmaya da devam etmektedir. Türkiye'nin özellikle 15 Temmuz darbe girişiminden itibaren terörle mücadelede sonuç alıcı stratejiler benimsemesi, ülke içi ve dışında başarılı terörle mücadele operasyonları gerçekleştirilmesi PKK'nın özellikle Türkiye'deki şehirlerde ve kırsaldaki operasyonel kapasitesine ciddi şekilde darbe vurmuştur (Tablo 1). Bu durum örgütün dönem dönem uygulamaya koyduğu "çevre terörizmi" yöntemlerine son dönemde yeniden ağırlık vermesine sebep olmuştur. Bu kapsamda PKK, Türkiye'de Temmuz-Ağustos döneminde özellikle yaz turizminin yoğun olduğu şehirlerde orman sabotajları gerçekleştirerek dikkat çekmeye çalışmak-

TABLO 1. PKK İLE SON DÖNEMDE GERÇEKLEŞTİRİLEN MÜCADELE BİLANÇOSU

Son 5 yılda 2 bin 700 terörist teslim oldu. Bunların bin 500'ü 18 yaşının altındadır.

Son 2,5 yıl içerisinde 230 bin 823 iç güvenlik operasyonu gerçekleştirildi ve 3 bin 790 terörist etkisiz hale getirildi.

PKK ile mücadelede 3 bin 934 sığınak ve barınak imha edildi.

Son 3 yılda 15 bin 647 PKK militanı etkisiz hale getirildi.

2015'ten itibaren bin 208 güvenlik mensubu şehit oldu, 480 sivil hayatını kaybetti.

Kaynak: "Grafik ve Haritalarla Türkiye'deki PKK Çatışması", Crisis Group, www.crisisgroup.org/tr/content/grafik-ve-haritalarla-turkiyedeki-pkk-catismasi, (Erişim tarihi: 24 Eylül 2019); "PKK'lular Artık Dağda da Barınmıyor", *Sabah*, 10 Haziran 2019; "Jandarma ve Polis Eli Kanlı PKK'ya Nefes Aldırmadı", *Anadolu Ajansı*, 11 Temmuz 2019; "5 Yılda 1500 Çocuk PKK'dan Kaçtı", *Yeni Akit*, 8 Eylül 2019.

Dünyanın farklı yerlerinde (Kaliforniya, Sibirya, Yunanistan, Amazon bölgesi gibi) meydana gelen orman yangınları uluslararası medyada oldukça geniş yer bulmasına rağmen PKK tarafından üstlenilen Türkiye'deki yangınların Batı medyasında faili işaret edecek biçimde yer bulmadığı görülmektedir. Nitekim bazı Batılı medya kuruluşlarının Türkçe servisleri Türkiye'deki orman yangınlarıyla ilgili haber yapsa dahi haberlerde PKK'nın yangınları üstlenmesine yönelik herhangi bir bilgiye yer vermemiştir. Türkiye'deki orman yangınlarıyla ilgili yapılan haberlerde yangının çıkma nedenlerinden daha çok yangınların söndürülmesi esnasında yaşanan siyasi tartışmalar haberlerin merkezine yerleştirilmiştir.

Bu analizde bir terör türü olarak “çevre terörizmi” ve bu bağlamda literatürde üretilmiş çeşitli kavramlar incelenmekte, PKK'nın tarihsel süreçte bir çevre terörizmi yöntemi olarak Türkiye'de yapmış olduğu orman sabotajları ve son dönemde Türkiye'de artan orman yangınlarında terör örgütünün rolüne dikkat çekilmektedir. Bunların yanı sıra PKK'nın bu sabotajları nasıl meşrulaştırdığı gözler önüne serilecek ve uluslararası medyanın bu sabotajlara yönelik tutumu incelenmektedir.

Araştırma gerçekleştirilirken orman yangınları ile terörizm arasındaki bağlantıyı inceleyen literatür kapsamlı bir şekilde incelenmiş, çalışmalarda ortaya koyulan birçok kavrama açıklık getirilerek PKK'nın orman sabotajları çevre terörizmi bağlamında analiz edilmiştir. Veri toplanırken bilimsel araştırmalar, gazete yazıları, haber arşivleri ve diğer açık kaynaklardan yararlanılmıştır. Bunların yanı sıra nicel verilerin nitel analizi yapılmış, bu aşamada grafikler oluşturularak okuyucuya görsel zenginlik sunulması amaçlanmıştır. PKK'nın sabotajlarına yönelik uluslararası medyanın tutumu incelenirken haber taraması yapılmış, içerik ve söylem analizi yöntemleri kullanılmış ve haber taraması incelemesi için Türkçe servisi olan medya kuruluşları (BBC, Deutsche Welle, Euronews, Sputnik, Independent) tercih edilmiştir. Haber taraması için gerek artan sıcaklıktan kaynaklı orman yangınlarının artış göstermesi gerekse PKK'nın orman sabotajlarını bu dönemde yoğunlaştırması nedenleriyle Haziran-Ağustos dönemi seçilerek çalışmanın kapsamı daraltılmıştır. Belirtilen dönemde “orman”, “yangın”, “PKK”, “Türkiye”, “sabotaj” gibi çeşitli anahtar kelimeler vasıtasıyla gerçekleştirilen haber taramaları ilgili medya kuruluşlarının site içi arama modülleri kullanılarak gerçekleştirilmiş ve Google arama motoru kullanılarak haberlere yönelik çifte kontrol da sağlanmıştır.

TERÖR VE ORMAN YANGINLARI: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Günümüzdeki terörizm çalışmaları teröristlerin kimlik, motivasyon, kullandığı yöntem ve silahlara daha fazla odaklanmakta, hedefler ise bu konuların kısmen gerisinde kalmaktadır. Terörizm konusunda yaşanan gelişmeler özellikle doğal kaynakların da çatışmanın sebebi olabileceğini ortaya koymuş, doğal kaynaklar hem çatışmaların araçları hem de hedefleri haline gelmiştir. Bu kapsamda çevresel unsurların da terör örgütlerinin öncelikli hedeflerinden birisi haline geldiği görülmektedir. Terör tartışmaları ekseninde “eko-terörizm” (*eco-terrorism*),¹ “çevre terörizmi” (*environmental terrorism*),² “ateş terörizmi” (*pyro-terrorism*)³ gibi kavramlar ortaya atılmış ve özellikle ormanlara yönelik gerçekleştirilen sabotajlar “terör yöntemi” ya da “terörizmin yeni yüzü” olarak akademik tartışmaların içinde yer almaya başlamıştır. Bu kavramların açıklığa kavuşturulması PKK'nın son dönem orman sabotajlarının mahiyeti ve terör yöntemi olarak kullanılmasının amacının anlaşılması açısından tamamlayıcı olacaktır.

Eko-terörizm çevrenin daha fazla insan tarafından gasp edilerek talan edilmesini engellemek amacıyla radikal çevre örgütlerinin uyguladığı şiddeti ve terörü ifade etmektedir.⁴ Eko-teröristler kamuoyunun dikkatini doğal

1. Ganna Kharlamova, “Ecoterrorism: An Ecological-Economic Convergence”, *Environmental Security and Ecoterrorism*, ed. Hami Alpas, Simon M. Berkowicz ve Irina Ermakova, (Springer, Berlin: 2010), s. 31-37.

2. Simon M. Berkowicz, “Eco-Terrorism/Enviro-Terrorism: Background, Prospects, Countermeasures”, *Environmental Security and Ecoterrorism*, ed. Hami Alpas, Simon M. Berkowicz ve Irina Ermakova, (Springer, Berlin: 2010), s. 16.

3. Robert Arthur Baird, “Pyro-Terrorism: The Threat of Arson-Induced Forest Fires as a Future Terrorist Weapon of Mass Destruction”, *Studies in Conflict & Terrorism*, Cilt: 29, Sayı: 5, (2006), s. 415-428.

4. Elizabeth L. Chalecki, “A New Vigilance: Identifying and Reducing the Risks of Environmental Terrorism”, *Global Environmental Politics*, Cilt: 2, Sayı: 1, (Şubat 2002), s. 48.

kaynakların sömürülmesini yavaşlatmaya ve sürdürülebilir olmayan ağaç kesimi ve habitata verilen zarara çekmeyi amaçlamaktadır. Bu yönüyle “sivil itaatsizlik” ve “siyasi aktivizm” barındıran eko-terörizm insanları değil çevreye zarar veren mülkleri ve kuruluşları hedef almaktadır.⁵ Eko-terörizmin modern temsilcisi olarak Dünya Kurtuluş Cephesi (Earth Liberation Front, ELF) grubu görülmektedir.⁶ Bunun yanı sıra ABD tarafından Hayvan Kurtuluş Cephesi (Animal Liberation Front, ALF) de eko-terörist örgüt olduğu gerekçesiyle suçlanmaktadır.⁷ Söz konusu örgütlerin eylemleri doğal kaynakların korunması amacıyla çevreye zarar veren yollar, yapılaşmalar ya da inşaat yapımında kullanılan iş makinelerine yöneliktir.

Çevre terörizmi ise literatürde hedef unsurları bakımından eko-terörizmden ayrılmaktadır. Earth First, ELF ve ALF gibi eko-terörist gruplar çevre kaynaklarını değil çevreye zarar veren unsurları hedef aldıklarından eylemleri literatürde çevre terörü olarak nitelendirilmemektedir. Bu yönüyle nüfusu doğal kaynaklardan mahrum bırakmak amacıyla çevresel kaynaklara ya da mülklere yönelik yasa dışı eylemlerin gerçekleştirilmesi çevre terörizmi olarak nitelendirilmektedir.⁸ Bu tanımıyla çevre terörizmi doğanın politik ya da ideolojik amaçlar ekseninde bir silah olarak kullanılmasını ifade etmektedir.⁹ Özellik-

le bu tarz çevresel terör saldırılarına “çatışmadan uzak olan nüfusu çatışmanın bir parçası haline getirmek ve topluma zarar vermek” için başvurulduğu ifade edilmektedir. Genel hatları itibarıyla çevre terörizminin amaçları arasında şunlar yer almaktadır:

- Doğanın hedef alınması (su kaynakları, yiyecek zinciri ya da ormanlar gibi)
- Canlı organizmalar ya da mülklere zarar verip yok etme (bir baraj ya da nükleer tesis gibi)
- Kimyasal ya da biyolojik silahları atmosfere bırakma
- Mültecilerin kaçıışı ya da sınır ötesi yayılmayı teşvik etmek için etkisi büyük çevresel hasarlar oluşturma¹⁰

Orman sabotajları ve yangınları doğanın hedef alınması ekseninde çevre terörünün en önemli araçlarından birisi haline gelmiştir. Terör örgütleri siyasal iradeyi yıpratmak amacıyla korunaksız olan ormanlara ve tarım arazilerine yönelik sabotajlar gerçekleştirmekte, bu durum hem ekonomik hem de çevresel büyük zararlara sebep olmaktadır. Yaygın bir çevre terörizm yöntemi olan orman sabotajları yerel ve ulusal ekonomiler üzerinde kısa ve uzun vadeli birçok olumsuz etkilemektedir. Örneğin orman yangınları ahşap ve kağıt gibi endüstri sektörlerinin ve doğa turizminin olumsuz etkilenmesi, özel mülk ve evlerin zarar görmesi, ormanda mevcut bulunan ekosistemin tamamen yok olması, ormanda yaşayan canlıların yanarak can vermesi, üretici nüfusu oluşturan çiftçilerin refah seviyelerinin düşmesi, hayvanların yaşam alanlarının kaybolması, hava kirliliğinin oluşması, yangınla mücadele giderlerinin artması, sigorta şirket-

5. Berkowicz, “Eco-Terrorism/Enviro-Terrorism: Background, Prospects, Countermeasures”.

6. ELF 1992’de İngiltere’nin Brighton şehrinde kurulmuş, 1994’te Avrupa’ya yayılmaya başlamıştır. ELF vaşak habitatını korumak için Ekim 1998’de Colorado’da bir kayak pistini yakmış, söz konusu saldırı 12 milyon dolarlık bir zarara sebep olmuştur. Bkz. Chalecki, “A New Vigilance: Identifying and Reducing the Risks of Environmental Terrorism”, s. 48.

7. “Eco-Terrorism Specifically Examining the Earth Liberation Front and the Animal Liberation Front”, Senate Hearing 109-947, www.govinfo.gov/content/pkg/CHRG-109shrg32209/html/CHRG-109shrg32209.htm, (Erişim tarihi: 21 Eylül 2019).

8. Chalecki, “A New Vigilance: Identifying and Reducing the Risks of Environmental Terrorism”.

9. Berkowicz, “Eco-Terrorism/Enviro-Terrorism: Background, Prospects, Countermeasures”, s. 16.

10. Berkowicz, “Eco-Terrorism/Enviro-Terrorism: Background, Prospects, Countermeasures”, s. 16.

lerinin borçlarının artması ve can kayıpları gibi çok çeşitli olumsuz etkiler barındırmaktadır.¹¹ Çevre terörü konusunda çalışmaları bulunan Timothy Schofield “teröristlerin kamuoyunun kendileri hakkında ne düşündüğünü umursadıklarının eski bir görüş olduğunu, şimdilerde ise teröristlerin yalnızca medeniyeti dize getirecek alacakları ödül derdinde olduklarını” dile getirmektedir.¹² Schofield ayrıca dini ya da ideolojik olarak beslenen grup ya da bireylerin çevre terörizm yöntemlerine başvurma ihtimallerinin daha yüksek olduğunu zira bu eylemleri yaparken ahlaki olarak haklı olduklarına inandıklarını belirtmektedir.¹³ Bu yönden güçlü bir ideolojik temele sahip olan PKK'nın da terör saldırılarını meşrulaştırmada zorlanmadığı görülmektedir.

Terör yöntemi olarak orman sabotajlarının incelenmesi konusunda oluşturulan kavramlardan biri de “ateş terörizmi”dir (*pyro-terrorism*). Ateş terörizmi “bir hükümeti, sivil nüfusu veya herhangi bir kesimi korkutmak/zorlamak ve siyasi veya sosyal amaçları tesis etmek amacıyla kışkırtıcı saldırıların yapılması” olarak tanımlanmaktadır.¹⁴ Bu terör türü genel olarak “çatışmanın parçası olmayan kişileri hedeflemesi”, “siyasi motivasyonlu olması”, “psikolojik etkiler barındıran bir şiddet içermesi” ve “örgütlü yapılar tarafından icra edilmesi” gibi dört ana unsura sahiptir. Ateş terörizmi kavramı ormanlara ya da mülkiyetlere yönelik kundaklama girişimlerinin bir taktikten ibaret olduğunu belirtmekte, oluşturulmaya çalışılan siyasi ve psikolojik etki-

ye dikkat çekmektedir. Genel hatları itibarıyla incelendiğinde kavram çevre terörizmi kavramından büyük farklılıklar içermemektedir.

Günümüzde çevresel unsurların da terör örgütlerinin öncelikli hedeflerinden birisi haline geldiği görülmektedir.

Bu kavramların yanı sıra terör örgütlerinin orman sabotajlarıyla ilgili literatürde *wildfire terrorism*,¹⁵ *inferno terror*,¹⁶ *forest jihad*¹⁷ gibi çok çeşitli kavramların kullanıldığı görülmektedir.¹⁸ Hangi kavramla açıklanırsa açıklansın ormanlara yönelik gerçekleştirilen çevre terörizminin “düşük teknoloji ve maliyet” (*low-cost terror methods*) gerektirdiğinden terör örgütleri tarafından benimsenme eğiliminin oldukça yüksek olduğu ifade edilmektedir.¹⁹ Analizin diğer bölümlerinde görüleceği üzere PKK da Türkiye'nin etkin terörle mücadele operasyonları sonucu teknolojik, ekonomik ve siyasi etkinliğini kaybetmesinin akabinde çok daha az maliyet ve teknoloji gerektiren, az kişiyle icra edilebilen, planlaması basit olan çevre terörü yöntemlerine ağırlık vermektedir.

Genel hatları itibarıyla literatürde daha çok orman kundaklamaları ve sabotajları yoluyla icra edilen çevre terörizminin genel karakteristiği olarak ön plana çıkan unsurlar Tablo 2'de yer almaktadır.

15. Baird, “Pyro-Terrorism: The Threat of Arson-Induced Forest Fires as a Future Terrorist Weapon of Mass Destruction”.

16. Col. Janos Besenyö, “Inferno Terror: Forest Fires as the New Form of Terrorism”, *Terrorism and Political Violence*, (2017), <https://doi.org/10.1080/09546553.2017.1341876>, (Erişim tarihi: 17 Eylül 2019).

17. Sarah Marsden, Daiana Marino ve Gilbert Ramsay, “Forest Jihad: Assessing the Evidence for ‘Popular Resistance Terrorism’”, *Studies in Conflict & Terrorism*, Cilt: 37, Sayı: 1, (2013), s. 1-17.

18. Analiz boyunca sade ve anlaşılması kolay olduğu için “çevre terörizmi” kavramı tercih edilmiştir.

19. Nick Deshpande, “Pyro-Terrorism: Recent Cases and the Potential for Proliferation”, *Studies in Conflict & Terrorism*, Cilt: 32, Sayı: 1, (2009), s. 42.

11. Berkowicz, “Eco-Terrorism/Enviro-Terrorism: Background, Prospects, Countermeasures”, s. 23.

12. Timothy Schofield, “The Environment as an Ideological Weapon: A Proposal to Criminalize Environmental Terrorism”, *Boston Coll Environ Aff Law Rev*, Cilt: 26, Sayı: 3, (1999).

13. Schofield, “The Environment as an Ideological Weapon: A Proposal to Criminalize Environmental Terrorism”, s. 619-647.

14. Baird, “Pyro-Terrorism: The Threat of Arson-Induced Forest Fires as a Future Terrorist Weapon of Mass Destruction”.

TABLO 2. ÇEVRE TERÖRİZMİNİN GENEL KARAKTERİSTİK UNSURLARI

Genel Karakteristik Unsurları	Açıklama
İnsanların hedef alınmasını imtiyazsızlaştırma (<i>de-privileging human targets</i>)	Normal terör yöntemlerinde hedef devletlerdeki sivillerin öldürülmesi ve toplu zayıflar gerçekleştirme terör örgütlerinin birincil amaçları olmamasına rağmen çevre terörizminde bu tür ölümler "tamamlayıcı hasar" olarak nitelendirilmektedir.
Materyal hedeflerin imhası (<i>destruction of material targets</i>)	Bu tür terör eylemleri maddi ve ekonomik hasar gerçekleştirmeyi hedeflemektedir. Hedeflerin arasında ormanlar, tarım arazileri, diğer ekonomik hedefler, spesifik olmayan binalar bulunmaktadır.
Hedef ülkeler	Bu tür saldırıların ABD, İngiltere, İsrail, NATO ülkeleri, Avrupa ülkeleri, Rusya ve Avusturya'da gerçekleştirilmesi için çağrı yapılmaktadır.
Taktik	"Sivil direniş eylemi" olarak nitelendirilen söylem, temel olarak kundaklama üzerine odaklanır ve sabotaj eylemleri içerir.
Düşük operasyonel profil	Bu tür saldırılar genellikle düşük maliyet, düşük planlama ve sınırlı hazırlık gerektirir.
Failin akıbeti	Bu tür saldırılarda sorumluluğu üstlenme gibi bir talep olmayacağından failler yakalanmadan kaçma şansına sahip olmakta, bu da bu tarz eylemlerin özel karakteristiğini oluşturmaktadır.

Kaynak: Sarah Marsden, Daiana Marino ve Gilbert Ramsay, "Forest Jihad: Assessing the Evidence for 'Popular Resistance Terrorism'", *Studies in Conflict & Terrorism*, Cilt: 37, Sayı: 1, (2013), s. 1-17.

TARİHSEL SÜREÇTE PKK'NIN ORMAN SABOTAJLARI

Çevre terörizm yöntemi olarak orman sabotajlarına birçok terör örgütü başvurmuştur. 1968'den 2005'e kadar elli altı terör örgütünün kundaklama ve sabotaj taktiğine başvurduğu ifade edilmektedir.²⁰ Türkiye'nin yanı sıra ABD, Fransa,

20. Baird, "Pyro-Terrorism: The Threat of Arson-Induced Forest Fires as a Future Terrorist Weapon of Mass Destruction".

İsrail, İspanya, Yunanistan gibi ülkeler kundaklama ve sabotaj yoluyla ormanlara yönelik terör saldırılarının hedefi olmuştur. Örneğin 2003'te Fransa'nın French Riviera kasabasında molotof kokteyli ve gaz bombalarıyla sabotaj gerçekleştirilmiş, saldırının sonucunda dört kişi ölürken elli ev yanarak yok olmuştur. Belediye başkanının söz konusu saldırıyı "terörizmin yeni bir formu" olarak nitelendirmesi özellikle terörizm çalışmaları açısından o dönem oldukça dikkat çekici olmuştur.²¹ FBI 25 Haziran 2004'te Colorado, Montana, Utah, Wyoming gibi eyaletlerde El-Kaide'ye bağlı üç-dört kişilik ekiplerin muhtemel orman sabotajlarına karşı Ulusal Yangın Merkezlerine uyarıda bulunmuştur. İsrail de benzer orman sabotajlarını yaşamakta,²² ülkedeki tüm orman yangınlarının üçte birinin sorumlusunun çevre terörizmi gerçekleştiren unsurlar olduğu ifade edilmektedir.²³ Estonya'da 2006'nın yazında başkentteki Sovyet heykellerinin kaldırılmamasından rahatsızlık duyan ve kendilerine Orman Yakma Tesisi (Forest Incinerators) adını veren aşırı örgüt tüm ormanların yakılması çağrısı yapmıştır. Birleşmiş Milletler Küresel Yangın Gözetleme Merkezi Estonya'daki orman yangınlarının yüzde 13'ünün kundaklama ve sabotaj yoluyla meydana geldiğini tespit etmiştir.²⁴

Türkiye de çevre terörizminin hedefi olan ülkelere biridir. PKK'nın petrol boru hatlarına saldırılar gerçekleştirdiği, turistik bölgelerdeki ormanlara yönelik sabotajlar gerçekleştirerek Türkiye'nin ekonomisini hedeflediği akademik çalışmalarda da yer verilen ve araştırılan bir ko-

21. "Fires Kill at Least 4 and Ravage Forests on French Riviera", *New York Times*, 30 Temmuz 2003.

22. Besenyö, "Inferno Terror: Forest Fires as the New Form of Terrorism".

23. Baird, "Pyro-Terrorism—The Threat of Arson-Induced Forest Fires as a Future Terrorist Weapon of Mass Destruction", s. 418.

24. Deshpande, "Pyro-Terrorism: Recent Cases and the Potential for Proliferation", s. 39.

nudur.²⁵ PKK, Türkiye’de güvenlik güçlerine yönelik ilk eylemini 1984’te gerçekleştirmiş olmasına rağmen orman sabotajlarını bir strateji olarak özellikle 1990’lardan itibaren benimsemeye başlamıştır. Orman sabotajlarının yaşandığı ilk dönemlerde Yunanistan’daki kamplarda hem ideolojik olarak hem de patlayıcı gibi teknik konularda eğitim gören teröristler²⁶ Türkiye’de özellikle turistik bölgelerde orman yangınları çıkarmıştır. Bu konu dönemin gazetelerine de yansımıştır. Milli İstihbarat Teşkilatının (MİT) PKK’lı teröristlerin Türkiye’de gerçekleştirdiği orman sabotajlarını tespiti basında yer almıştır (Bkz. Görsel 1).

Kaynak: *Milliyet* , 31 Temmuz 1995.

25. Stephen J. Flanagan ve Sam Brannen, "Turkey's Military Options for Dealing with the PKK: A Preliminary Assessment", Center for Strategic and International Studies, (2007), csis.org/analyses/turkeys-military-options-dealing-pkk, (Erişim tarihi: 16 Eylül 2019).

26. Detaylı bilgi için bkz. Oğuz Güngörmez, "Yunanistan", *Avrupa'da PKK Yapılanması*, ed. Enes Bayraklı, Hasan Basri Yalçın ve Murat Yeşiltaş, (SETA Yayınları, İstanbul: 2019), s. 609-659.

27. Ender Coşkun ve Harun Gürek, "Ormanlarımızı Yakan Yunanlı", *Milliyet*, 31 Temmuz 1995.

1994'ten itibaren Türkiye'nin özellikle turistik bölgelerinde PKK'nın yangın çıkardığı medyada kendisine genişçe yer bulmuştur. Orman sabotajları yapmak üzere suçüstü yakalanan birçok PKK'lı terörist tutuklulukları esnasında Yunanistan'da bombalar ve patlayıcılar üzerine eğitim gördüklerini ve bu eğitimin bir parçası olarak da orman sabotajları gerçekleştirdiklerini itiraf etmiştir.²⁸ Aynı dönemde birçok ilde orman sabotajı gerçekleştirmek üzere suçüstü yakalanan PKK'lı teröristler de olmuştur. 1990'ların ikinci yarısından itibaren artan sabotajları engellemek amacıyla dönemin İçişleri Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı ve Orman Bakanlığı ortaklaşa çözüm planları üretmiştir. Yalnızca 1995'in ilk yarısında 950 hektar ormanlık alanın PKK tarafından yakılması sonucu hedef alınan şehirlerde birer kriz komitesi oluşturulmuş ve orman giriş-çıkışları kontrol altına alınmıştır.²⁹

Kaynak: *Milliyet* , 22 Haziran 1994.

28. "Sabotajcı 12 PKK'lı Yakalandı", *Milliyet*, 18 Temmuz 1995.

29. Hülya Akdoğan, "Yangın Mevsimi' için %100 Önlem", *Milliyet*, 30 Haziran 1995.

30. Tolga Şardan, "Müthiş İtiraf", *Milliyet*, 22 Haziran 1994.

HARİTA 1. YAZ AYLARINDA PKK'NIN GERÇEKLEŞTİRDİĞİ ORMAN SABOTAJLARI

Kaynak: Terörizm Analiz Portalı, Twitter, twitter.com/TerorizmT/status/1175054586719215616, (Erişim tarihi: 21 Eylül 2019).

PKK'nın son dönemde yapmış olduğu eylemlere örnek olarak ise 2019'un Temmuz başında İstanbul-Kartal'da, Muğla-Dalaman ve Milas'ta gerçekleşen orman yangınları gösterilebilir. Bu yangınlar PKK'ya bağlı "Halkların Birleşik İntikam Milisleri" (HBİM) tarafından PKK'nın haber ajansı ANF'de yayımlanmış olan bir bildiriyle örgüt tarafından açıkça üstlenilmiştir. Antalya'da üç gün süren orman yangınlarında 350 hektarlık alan yanmış ve orman yakınlarındaki otuz dört ev boşaltılmıştır. Terör örgütünün bu orman sabotajlarıyla mesaj verilme çabası hedef kitle turistler ve siyasi irade olmuştur. AK Parti iktidarının "turizmden beslendiği"³⁴ ve bu sebeple de turistlerin tatil için Türkiye'yi tercih etmemeleri çağrısında bulunan PKK "Faşist blokun gelir merkezleri haline gelen bölgeye gelmeyin"³⁵ ifadeleriyle amacını ortaya koymuştur. Neticede "Türkiye'nin

turistler için güvenli olmadığı" söylemi bu tarz çevre terörizmi yöntemleri benimsenerek desteklenmek istenmektedir.

PKK'lı teröristler çevre terörizmi yöntemlerini uygulamak için günümüzde yine turistik bölgeleri tercih etmektedir.

PKK'ya bağlı HBİM tarafından yapılan çeşitli sabotajların yanı sıra 2019'un Temmuz ve Ağustos aylarında PKK'ya bağlı "Ateşin Çocukları İnişiyatifi" tarafından da çok sayıda orman sabotajı gerçekleştirilmiştir. Ateşin Çocukları İnişiyatifi 11 Temmuz-24 Ağustos arasında Türkiye'de farklı illerde gerçekleşen çok sayıda orman yangınına üstlenmiştir. Bu yangınlar PKK'ya ait bir internet haber sitesinde kronolojik olarak listelenmiştir. Ayrıca Harita 1'de ilgili orman yangınları harita üzerinde gösterilirken Tablo 3'te ilgili liste yer almaktadır.

34. "Muğla'daki Sabotaj Eylemini HBİM Üstlendi", Halkların Birleşik Devrim Hareketi, 1 Temmuz 2019, www.hbdh-online.org/mugladaki-sabotaj-eylemini-hbim-ustlendi, (Erişim tarihi: 6 Eylül 2019).

35. "Muğla'daki Sabotaj Eylemini HBİM Üstlendi".

**TABLO 3. ATEŞİN ÇOCUKLARI İNİSİYATİFİ TARAFINDAN ÜSTLENİLEN ORMAN YANGINLARI
(TEMMUZ-AĞUSTOS 2019)³⁶**

TARİH	GERÇEKLEŞTİRİLEN SALDIRI
24 Ağustos	Kütahya'nın Gediz ilçesinde 8 hektarlık ormanlık alan yakıldı.
24 Ağustos	Mersin'in Tarsus ilçesinde ormanlık alan yakıldı.
24 Ağustos	Edirne'nin Keşan ilçesinde ormanlık alan yakıldı.
24 Ağustos	Uşak'ın Banaz ilçesinde ormanlık alan yakıldı.
22 Ağustos	Balıkesir'in Edremit ilçesinde ormanlık alan yakıldı.
22 Ağustos	Muğla'nın Marmaris ilçesinde ormanlık alan yakıldı.
19 Ağustos	Muğla'nın Marmaris ilçesi Beldibi bölgesinde ormanlık alan yakıldı.
18 Ağustos	İzmir'in Karabağlar ilçesinde 500 hektarlık alan yakıldı.
18 Ağustos	İzmir'in Bornova ilçesinde ormanlık alan yakıldı.
18 Ağustos	İzmir'in Urla ilçesinin Yağcılar ve Demircili mahalleleri arasındaki bölge yakıldı.
18 Ağustos	İzmir'in Menderes ilçesinin Gümüldür mahallesinde ormanlık alan yakıldı.
17 Ağustos	İzmir'in Selçuk ilçesinde ormanlık büyük bir alan yakıldı.
12 Ağustos	Balıkesir Marmara ilçesinde ormanlık alan ve polis lojmanları yakıldı.
11 Ağustos	İstanbul Pendik'te bulunan Göçbeyli köyü etrafındaki ormanlık alan yakıldı.
11 Ağustos	Mersin'in Bozyazı ilçesinde ormanlık alan yakıldı.
11 Ağustos	Afyonkarahisar'ın Başmakçı ilçesi Deliktaş mevkiinde ormanlık alan yakıldı.
11 Ağustos	Antalya'nın Kumluca ilçesi Papaz koyunda 10 hektarlık ormanlık alan yakıldı.
11 Ağustos	Bursa'nın İznik ilçesi Hisardere Mahallesi Doruk mevkiinde geniş bir ormanlık alan yakıldı.
10 Ağustos	Çanakkale'nin Eceabat ilçesinde 100 hektarlık ormanlık alan yakıldı.
7 Ağustos	Muğla'nın Bodrum ilçesi ve Mumcular mevkiinde ormanlık alan yakıldı.
4 Ağustos	İzmir'in Foça ilçesinde 4 hektarlık ormanlık alan yakıldı.
24 Temmuz	Manisa'nın Soma ilçesinde ormanlık alan yakıldı.
23 Temmuz	Antalya'nın Manavgat ilçesinde kaymakamlık konutunun da içerisinde olduğu alan yakıldı.
22 Temmuz	Antalya'nın Gazipaşa ilçesinde ormanlık alan yakıldı.
22 Temmuz	İstanbul'un Şile ilçesinde ormanlık alan yakıldı.
21 Temmuz	Aydın'ın Nazilli ilçesinde 6 hektarlık ormanlık alan yakıldı.
11 Temmuz	Muğla'nın Fethiye ilçesinde ormanlık alan yakıldı.

36. "Ateşin Çocukları İnisiyatifi: Sürekli ve Kesintisiz Ateşten Eylem Sürecini Başlatıyoruz", Nuçe Ciwan, www.nuceciwan28.com/2019/08/25/flas-atesin-cocuklari-inisiyatifi-surekli-ve-kesintisiz-atesten-eylem-surecini-baslatiyoruz, (Erişim tarihi: 6 Eylül 2019).

Özellikle Ege, Akdeniz ve Marmara'da yapılan bu sabotajlarda da 90'lar ve 2000'lerde olduğu gibi turistik bölgelerin hedef alındığı gözlemlenmektedir. Ateşin Çocukları İnişiyatifi bu sabotajlara yönelik "Eylemlerimiz özgür özerk Kürdistan statüsü resmi olarak tanındığı güne kadar kesintisiz devam edecektir"³⁷ açıklamasında bulunarak orman katliamlarının devam edeceği konusunda da tehditte bulunmuştur. Özellikle PKK'nın gerçekleştirmiş olduğu eylemleri sosyal medya aracılığıyla duyurmaya çalışması,³⁸ terör örgütüne müzahir ajans ve internet sitelerinde orman sabotajlarına yönelik haberler yapılması sabotajların yalnızca Türkiye'nin yerel/ulusal ekonomisini olumsuz etkilemeyi amaçlamadığını aynı zamanda toplum nezdinde korku oluşturarak –Robert Arthur Baird'in çalışmalarında altını çizdiği– "psikolojik maliyet" oluşturmayı da amaçladığını göstermektedir.

PKK ÇEVRE TERÖRİZMİNİ NASIL MEŞRULAŞTIRIYOR?

PKK'nın ormanlara yönelik yapmış olduğu sabotajlarını meşrulaştırırken kullanmış olduğu argümanlarının iki ayağı olduğu görülmektedir. Bunlardan ilki Türk ordusunun Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki şehirlerde PKK ile mücadelesi esnasında bilinçli olarak ormanları yaktığına yönelik iddiası, diğeri de Türkiye'nin ekonomisinde önemli bir paya sahip olan turizmin engellenmek istenmesidir. PKK, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da çıkan orman yangınları konusunda da Türkiye Cumhuriyeti'ni suçlamaktadır. Bu suçlamalar kapsamında önceki bölümde ifade edilen PKK'ya bağlı terörist gruplar, Türkiye'nin turistik yerlerinde sabotaj eylemleri yaparak dev-

letten intikam almak istediklerini dile getirmektedir. İnsan Hakları Derneği'nin (İHD) "2019 Yılı İlk 6 Ay İnsan Hakları İhlalleri Raporu"³⁹ Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da PKK'ya yönelik operasyonlar sırasında ormanların yakıldığını ileri sürmüş fakat bu konuda iddiasını ispat için herhangi bir kanıt sunamamıştır. Yalnızca söylem bazında ileri sürülen bu ifadelerde ormanların yakılması insan hakları ihlali olarak belirtilmiş fakat bizzat PKK tarafından üstlenilen turistik bölgelerdeki yangınlardan herhangi bir şekilde bahsedilmemiştir.

PKK'nın yapmış olduğu çevre terörizmini meşrulaştırmak için sunduğu argümanlardan biri de "Çözüm Süreci"nin bitmesiyle birlikte Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da meydana gelen orman yangınlarıdır. Bu süreç boyunca Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da çıkan orman yangınları görmezden gelinmiş, 15 Temmuz 2015'ten itibaren bunların devlet eliyle yapıldığı iddia edilmiştir.⁴⁰ PKK, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Türk ordusunun bilinçli olarak ormanları yaktığı yönündeki suçlamalarını yalnızca ulusal medyada değil aynı zamanda uluslararası medya ve kuruluşlar aracılığıyla da desteklemek istemiştir. Bu konuda yabancı medyada yer alan haberler ve köşe yazıları da Çözüm Süreci'nin bitişleriyle birlikte Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Türk ordusunun orman yangını çıkardığı iddiası üzerinedir. Örneğin Mesopotamian Ecology Movement'ta yayımlanan ve Institute for Social Ecology tarafından alıntılanan "Turkish Army Burning Kurdish Forests: Call for a

37. "Ateşin Çocukları İnişiyatifi: Sürekli ve Kesintisiz Ateşten Eylem Sürecini Başlatıyoruz".

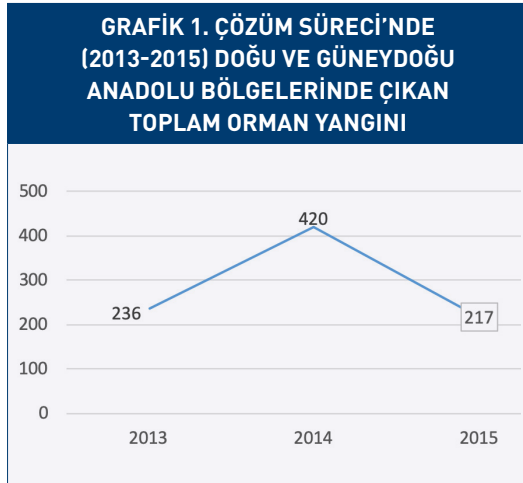
38. Ateşin Çocukları İnişiyatifi, Twitter, (27 Ağustos 2019) <https://twitter.com/CocuklarAtesin>, (Erişim tarihi: 16 Eylül 2019).

39. "2019 Yılı İlk 6 Ay Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi İnsan Hakları İhlalleri Raporu", İnsan Hakları Derneği (İHD) Diyarbakır Şubesi, www.ihddiyarbakir.org/Content/uploads/28a2a550-1145-477d-b35f-ad864035564c.pdf, (Erişim tarihi: 6 Eylül 2019).

40. "Chronology of Peace Process in Turkey", Hakikat Adalet Hafıza Merkezi, <https://hakikatadalethafiza.org/en/chronology-of-peace-process-in-turkey>, (Erişim tarihi: 6 Eylül 2019).

Delegation”⁴¹ başlıklı metinde Temmuz 2015’te Çözüm Süreci’nin bitişiyle Türk ordusunun Güneydoğu’da ormanları yakmaya başladığı iddia edilmiştir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu’dan “Kuzey Kürdistan” şeklinde bahsedilen metinde uluslararası STK temsilcileri, aktivistler ve siyasilere Doğu ve Güneydoğu’da yanan ormanlarda Türk askerinin etkisini araştırmaları için çağrıda bulunulmuştur.

Örgüt tarafından dile getirilen iddiaların aksine Çözüm Süreci boyunca Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da herhangi bir orman yangınının çıkmadığı ve bu sürecin bitmesiyle bu yangınların Türk askeri tarafından çıkartıldığı iddialarının ülke genelindeki orman yangını istatistiklerine bakıldığında gerçeklikle bağdaşmadığı anlaşılmaktadır. Tarım ve Orman Bakanlığına ait istatistiklerde Çözüm Süreci olarak nitelendirilen 2013-2015 arasında da Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da büyük alanların zarar gördüğü orman yangınlarının çıktığı görülmektedir (Bkz. Grafik 1).

Kaynak: “Ormancılık İstatistikleri 2013/2014/2015”, Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü.

41. Ercan Ayboğa, “Turkish Army Burning Kurdish Forests: Call for a Delegation”, Institute for Social Ecology, <http://social-ecology.org/wp/2015/08/turkish-army-burning-kurdish-forests-call-for-a-delegation>, (Erişim tarihi: 23 Eylül 2019).

Tarım ve Orman Bakanlığından alınan ve Grafik 1’de verilen istatistiklere göre Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da 2013’te toplam 236 orman yangını çıkmış ve 519,3 hektarlık alan zarar görmüştür.⁴² 2014’te ise Bakanlık istatistiklerine göre Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da toplam 420 orman yangını çıkmış ve 523,6 hektarlık alan zarar görmüştür.⁴³ 2015’te ise Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da toplam 217 orman yangını çıkmış ve bu orman yangınları sonucunda 715,6 hektarlık alan zarar görmüştür.⁴⁴ Bu veriler incelendiğinde PKK’nın “Çözüm Süreci’nde orman yangını çıkmazken sürecin bitmesiyle Türk ordusunun ormanları yakmaya başladığı” yönündeki argümanının gerçeği yansıtmadığı görülmektedir. Benzer şekilde Çözüm Süreci’nin bittiği yıl olan 2015’teki orman yangını sayısının 2013 ve 2014’te çıkan orman yangınlarıyla karşılaştırıldığında daha az olması da PKK’nın asılsız iddialarının örgütün çevre terörizmini meşrulaştırmak için ürettiği bilinçli bir dezenformasyon ve karalama kampanyasının bir parçası olduğunu ortaya koymaktadır.

Tüm bunların aksine PKK’nın Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da ormanları bizatihi kendisi yakarak polis ve askeri suçladığı ve toplumda devlete yönelik bir tepki oluşturmaya çalıştığı bilinmektedir. Türk ordusunun bölgede terör örgütüne yönelik operasyonları esnasında PKK’lı teröristlerin rahatlıkla kaçmak amacıyla ormanları yaktığı gerçeği yakalanan teröristlerin ifadelerinden de anlaşılmaktadır.⁴⁵ Bu gerçeklik Ha-

42. “Ormancılık İstatistikleri 2013”, Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü, www.ogm.gov.tr/ekutuphane/Sayfalar/Istatistikler.aspx?RootFolder=%2Fekutuphane%2FIstatistikler%2FOrman%C4%B1%2FC4%B1k%20%C4%B0statistikleri&FolderCTID=0x012000301D182F8CB9FC49963274E712A2DC00&View=%7b4B3B693B-B532-4C7F-A2D0-732F715C89CC%7d, (Erişim tarihi: 9 Eylül 2019).

43. “Ormancılık İstatistikleri 2014”, Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü.

44. “Ormancılık İstatistikleri 2015”, Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü.

45. Selami Haktan, Twitter, 8 Eylül 2019, <https://twitter.com/slmhktn/status/1170664319090069504?s=20>, (Erişim tarihi: 9 Eylül 2019).

tay'dan Diyarbakır'a giderek PKK'ya katılan kod adı Gulan olan teröristin yakalandıktan sonraki ifadelerinde de kendisine yer bulmuştur:

Biz buraya esrar tarlalarının nöbetini tutmaya geldik. Bizden sonraki bir ekip gelip bizi götürecekti. (...) Çatışma çıktı. Köylülere "Gelin bu ormanı yakın, bizi kurtarın. Biz sıkıştık" dedik. Sonra mermim bitti ve ben teslim oldum.⁴⁶

Söz konusu PKK'lı teröristin Türk ordusunun bölgede terör örgütüne yönelik operasyonu esnasında kaçabilmek amacıyla ormanları yaktıklarını itiraf etmesi bir yandan PKK'nın Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Türk askerlerine yönelik suçlamalarını çürütürken diğer yandan sabotajların esas hedefinin siyasi olduğunu gözler önüne sermektedir. Diğer açıklamalarda örgütün çevre terörizmini "intikam" söylemleriyle nasıl meşurlaştırmaya çalıştığı daha net anlaşılmaktadır:

Aylardır kesintisiz bir biçimde Türkiye'de yanan ormanları, Hasankeyf'in talanı ve Kürdistan dağlarındaki orman yangınlarına karşı Ateşin Çocukları İnisyatifi olarak gerçekleştirdiğimizi ilan ediyoruz. Bundan sonra polis ve askerlerin Kürdistan dağlarında yakacağı iki meşe ve palamut ağacına karşın, Türkiye'de yüzlerce hektarlık ormanı kül edeceğimizi peşinen söylüyoruz. Yaptıklarımız yapacaklarımızın teminatıdır. Doğamıza, tarihimize, insanımıza hayat şansı tanımayan barbar düşmana cevabımız, anladığı dil olacaktır. Polis ve askerlerin Kürdistan şehirlerindeki sivil halk üzerindeki uygulamalarını misliyle Türk metropollerinde farklı biçimlerde yapacağımızı ilan ediyoruz.⁴⁷

Ateşin Çocukları İnisyatifi tarafından yayımlanan 2019 Temmuz-Ağustos aylarındaki eylem bilançosunda bu terör eylemlerinin gerçekleştirilmesinin sebebi olarak da benzer şekilde polis ve askere yönelik söz konusu temelsiz

suçlamalar gösterilmiştir. Orman sabotajlarının devam edeceği de belirtilerek siyasi irade tehdit edilmektedir. PKK yalnızca bölgede çıkan yangınların intikamı olarak değil aynı zamanda siyasi birtakım taleplerde bulunmaları sebebiyle de çevre terörizm yöntemlerine başvurduğunun altını çizmektedir.

Her ne kadar yakın zamanda PKK üst yönetiminden bu yangınların kendileriyle ilgili olmadığına dair açıklama gelse de bunun yine bir dezenformasyon stratejisinin parçası olduğu belirtilmelidir. KCK sözde Yürütme Konseyi üyesi Mustafa Karasu "PKK'nın orman yaktığına dair söylemler uydurmadır. PKK'ya bağlı hiçbir birim ben şurayı yaktım, burayı yaktım dememiştir. PKK'nın böyle bir politikası yoktur. Ormanları yakan kendileridir"⁴⁸ açıklamasını yapmış ve orman sabotajlarına yönelik gerçekleştirilen eylemleri reddetmiştir. Daha önceki yıllarda da "ormanları yakın" talimatı⁴⁹ verdiği bilinen PKK'nın yapılan açıklamalara rağmen son dönemdeki sabotajları reddetmesinin sebebi Türkiye'deki çevre bilincinin son dönemde oldukça artmış olmasıdır. Örgüt yönetimi söz konusu çevre hassasiyetinden dolayı konjonktürel olarak otonom birimlerinin bu tarz çevresel eylemlerini üstlenmenin doğru olmayacağını düşünmektedir.

Benzer şekilde Öcalan'ın yakalandığı 1999'dan 2004'e kadar silah bırakma kararı alan PKK'nın 2004'te yeniden silahlı terör eylemlerine başladığı tarihte kurulan taşeron örgüt TAK da benzer terör stratejisi izlemiştir. PKK'ya bağlı bu örgüt ilk terör saldırısını 2005'te Kuşadası'nda bir minibüse yerleştiği bombayı patlatarak gerçekleştirmiştir.⁵⁰ Fakat örgüt resmi inter-

46. Selami Haktan, Twitter, 8 Eylül 2019.

47. "Ateşin Çocukları İnisyatifi: Sürekli ve Kesintisiz Ateşten Eylem Sürecini Başlatıyoruz".

48. "Karasu: En Meşru Mücadele Kürt Gençlerinin Dağa Çıkmasıdır!", ANF Türkçe, 10 Eylül 2019.

49. "Kandil'den 'Ormanları Yakın' Talimatı", *Aksam*, 24 Haziran 2016.

50. Fethi Yılmaz, "PKK Başka TAK Başka Diyenler Yalan Söylüyor", OdaTV, 12 Aralık 2016.

net sitesinde ilk eylemleri olarak 2 Nisan 2006'da Malatya Emniyet Müdürlüğüne yönelik yaptıkları bombalı saldırıyı göstermiştir.⁵¹ Resmi internet sitesinde üstlenmiş olduğu son terör eylemi 31 Ekim 2017'de TÜPRAŞ İzmir Rafinerisi'ne yönelik bombalı saldırı⁵² olan TAK, PKK'nın şehirlerde sivil halka yönelik intihar saldırıları, doğaya ve fabrikalara yönelik terör eylemlerini gerçekleştirmek için kurmuş olduğu taşeron örgütlerden biridir.

Son dönemde PKK'ya bağlı HBİM ve Ateşin Çocukları İnisyatifi gibi örgütlerin sabotajlarının bu terör örgütüyle hiçbir ilgisinin olmadığını iddia eden örgüt benzer stratejiyi TAK'ın yapmış olduğu terör eylemleri ve sabotajlar için de kullanmıştır. 12 Mart 2016'da 37 kişinin hayatını kaybettiği ve 412 kişinin yaralandığı Ankara Kızılay'da meydana gelen saldırıyı TAK üstlenmesine⁵³ rağmen PKK bu saldırıyla herhangi bir ilgisinin olmadığını açıklamıştır. KCK sözde Yürütme Konseyi Eş Başkanı Cemil Bayık'ın Ankara saldırılarına yönelik açıklamasında "Bu eylemlerin PKK'yla bir ilişkisi yoktur. Bizim dışımızdaki bir örgüttür. Kimdir, kimler yer alıyor onu bilmiyoruz. Muhtemelen bizden ayrılanların bazıları onun içinde yer almış olabilir"⁵⁴ ifadelerine yer vererek TAK'ın PKK'ya bağlı otonom bir örgüt olduğunu reddetmiştir. Fakat bu konuda terör örgütünün silahlı eylem kadrosunda yer alan kod adı Zanyar olan terörist TAK'ın PKK tarafından kurulduğuna yönelik açıklamalarda bulunmuştur. Öcalan'ın yakalanmasının ardından şehirlerden PKK'ya katılan terörist sayısında artış meydana geldiğini belirterek şu ifadeleri kullanmıştır:

51. "2006 Eylemlerimiz", Teyrebazen Azadiya Kürdistan (TAK), www.teyrenbaz.net/2006_Eylemlerimiz.html, (Erişim tarihi: 24 Eylül 2019).

52. "2017 Eylemlerimiz", TAK, www.teyrenbaz.net/2017_Eylemlerimiz.html, (Erişim tarihi: 24 Eylül 2019).

53. "2016 Eylemlerimiz", TAK, www.teyrenbaz.net/2016_Eylemlerimiz.html, (Erişim tarihi: 24 Eylül 2019).

54. "Cemil Bayık: TAK'ın Eylemleri Durmuyor Çünkü...", *BirGün*, 25 Nisan 2016.

Bu yeni katılanların bir kısmı askeri, ideolojik ve teknik eğitim aldı. Bununla beraber şehir yapılanması başladı. 2003'teki askeri konsey toplantısında da karara bağlandı. Metropolde doğmuş ve yaşamış gençleri örgütleyip Türkiye'ye gönderdiler. "Örgütle, legal, illegal kolları ile bağlantınızı keseceksiniz. Örgütle hiçbir bağlantınız kalmayacak" talimatını verdiler. Öcalan'ı ve örgütü medyadan takip edip ona göre hareket etmeleri tavsiye edildi. Bu arada sınırsız inisiyatif kullanma yetkisi verildi.⁵⁵

İtirafçı terörist bu ifadelerle açıkça PKK'nın üstlenmekten çekindiği, çevreye ve sivil halka yönelik terör eylemlerini otonom bir yapıya sahip taşeron örgüt TAK'a "sınırsız inisiyatif" vererek gerçekleştirdiğini belirtmiştir. PKK'nın kurucularından olan ve daha sonra örgütten ayrılan Nizamettin Taş ise TAK'ın kurulmasındaki en önemli gerekçe olarak "PKK'nın diplomatik ve kitlesel ilişkilerine zarar vermemek amacıyla üstlenilmesi zor olan terör saldırılarını TAK'ın üstlenmesi olduğunu"⁵⁶ göstermiştir. PKK'nın otonom yapıya sahip taşeron örgütlerinden olan TAK'ın üstlendiği sabotajları ve intihar saldırılarını PKK'nın mevcut yönetiminin reddetmesi de terör örgütünün son dönemde izlediği stratejiyi akıllara getirmektedir. "Kitlesel ilişkilere zarar vermemek amacıyla" ve "üstlenilmesi zor olan" intihar saldırıları gibi sivil halka ve orman sabotajları gibi çevreye yönelik terör eylemlerinin örgütle herhangi bir bağlantısı olmadığı iddia edilen taşeron örgütlere ihale edilmekte, PKK bu terör eylemleri TAK, HBİM ve Ateşin Çocukları İnisyatifi gibi taşeron örgütlerine yaptırarak kendisini kamufle etmek ve uluslararası kamuoyu önünde zor duruma düşmekten kaçınmaya çalışmaktadır.

55. "PKK'lılar TAK'ı Anlattı: Türkiye'de Uyuyan 150 Hücre Var", haberler.com, 18 Mart 2016, www.haberler.com/eski-pkk-li-turkiye-de-150-uyuyan-tak-hucre-8271274-haberi, (Erişim tarihi: 24 Eylül 2019).

56. Yılmaz, "PKK Başka TAK Başka Diyenler Yalan Söylüyor".

Zira PKK'nın kendisine bağlı olan fakat güvenlik gerekçesiyle bağlarını gevşek tuttuğu otonom yapılanmalarının gerçekleştirdiği eylemleri konjonktüre göre bazen üstlendiği bilinen bir gerçekliktir. Bunun son örneği Türk Konsolos Osman Köse'nin Erbil'de görevi esnasından şehit edilmesinde yaşanmış, PKK'nın sözde yönetiminde yer alan Bahoz Erdal "Hareketimize gönülden bağlı olan bazı gençlerin eylemi gibi gözüküyor. Ama bu eylemi kim yapmışsa iyi ve başarılı bir eylemdir. Elleri sağlığı diyor ve eylemcileri kutluyoruz"⁵⁷ ifadelerini kullanmış, otonom yapıdaki grupların eylemini sahiplenmiştir. Bu sebeple PKK'nın birçok eyleminde taşeronu olan otonom yapılanmalara başvurduğu bilinmektedir. Tüm bunların yanı sıra PKK'ya bağlı otonom gruplardan olan HBİM ve Ateşin Çocukları İnisyatifi gibi taşeron grupların yangınları üstlenmelerinden ziyade son dönemde gerçekleştirilen orman sabotajlarının arkasında PKK'nın olduğu yapılan suçüstüler neticesinde de ortaya çıkmıştır. Pendik'teki Aydos Ormanı'nda yangın çıkarmaya çalışırken yakalanan Yakup Akman'ın PKK ile bağlantısının tespit edildiği ve yakalanan farklı sabotajcıların da terör örgütünden talimat aldıklarını itiraf ettikleri medyada kendisine geniş şekilde yer bulmuştur.⁵⁸

Ateşin Çocukları İnisyatifi'nin sabotaj eylemlerini meşrulaştırmak amacıyla kullandığı argümanlarda örgütün açıkça kaostan beslendiği ve bu kaosun gerçekleşmesi için halka yönelik çağrıda bulunduğu gözlenmektedir. Hatta Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki orman yangınları ya da kayyumlar gibi iç politikayı ilgilendiren birçok konu da ön plana çıkarılarak çevre terörizmi meşrulaştırılmaya çalışılmaktadır. Bu söylemlerle aslında yapılan eylemlerin amacının çok geniş ol-

duğu, birçok unsurun eylemleri meşrulaştırmak için kullanıldığı görülmektedir.

Örgütün bu yönüyle çevre terörizm yöntemlerine destek bulabilmek amacıyla Türkiye'nin iç politikasındaki gelişmelere atıf yaptığı da görülmektedir. Cumhuriyet İttifakı'ndan "faşist odaklar" şeklinde bahseden PKK bu ittifakı destekleyen kesime karşı terör eylemleri gerçekleştirmek amacıyla çağrıda bulunmaktadır. Ateşin Çocukları İnisyatifi, orman sabotajlarını üstlenirken yapmış olduğu açıklamada saldırıların esas amacının "özerk bir Kürdistan" kurmak olduğunu ifade etmektedir. Örgütün argümanları arasında her ne kadar polis ve askere yönelik suçlamalar bulunsa da terör eylemlerinin esas amacının "özgür ve özerk Kürdistan" kurmak, Türkiye ve hükümet karşıtlığı yapmak, bölücü saiklerle hareket etmek, intikam almak ve örgüt propagandası yapmak olduğu anlaşılmaktadır. Bu yönleriyle Schofield'in çevre terörizmine yönelik eylemleri yaparken militanların ahlaki olarak her halükarda haklı olduklarına inandıklarını belirtmesi⁵⁹ PKK özelinde de doğruluğu görülen bir tespit olarak karşımıza çıkmaktadır.

ULUSLARARASI MEDYANIN ORMAN SABOTAJLARINA TEPKİSİ

Türkiye'deki ulusal medyada önemli oranda kendisine yer bulan orman yangınları uluslararası medyada farklı biçimlerde çerçeveselendirilmiştir. Fakat uluslararası medyada bu orman yangınları ele alınırken yalnızca yangının hangi araçlarla söndürüleceği tartışmalarına yer verilmiş, bu yangınların PKK'nın çevre terörizm yöntemlerinin bir parçası olduğundan ise bahsedilmemiştir.

57. "Erdal: Xerib'in Katili Olan MİT'çiyi Cezalandıranları Kutluyorum", ANF Türkçe, 24 Temmuz 2019.

58. "İşte Orman Yakan PKK'lı", *Yeni Şafak*, 21 Eylül 2019.

59. Schofield, "The Environment as an Ideological Weapon: A Proposal to Criminalize Environmental Terrorism".

**TABLO 4. ULUSLARARASI MEDYADA
ORMAN YANGINLARA İLİŞKİN ÇIKAN HABERLER (1 HAZİRAN-1 EYLÜL 2019)**

	Orman Yangınlarıyla İlgili Toplam Haber Sayısı	Türkiye'deki Orman Yangınlarıyla İlgili Haber Sayısı	PKK'nın Yangınları Üstlenmesi ile İlgili Haber Sayısı
Euronews (İngilizce)	52	0	0
Euronews (Türkçe)	38	13	0
BBC (İngilizce)	46	0	0
BBC (Türkçe)	14	8	0
Deutsche Welle (İngilizce)	41	0	0
Deutsche Welle (Türkçe)	11	1	0
Sputnik (İngilizce)	41	0	0
Sputnik (Türkçe)	154	108	2
Independent (İngilizce)	31	0	0
Independent (Türkçe)	66	42	1

Tablo 4'te görüldüğü gibi uluslararası medya kuruluşlarının yaz mevsiminde çıkan yangınlara yönelik oldukça fazla sayıda haber yaptığı görülmektedir. Her ne kadar medya kuruluşlarının İngilizce yayın masaları Türkiye'de gerçekleşen yangınlara çok fazla önem vermese de Türkçe temsilcilikleri yangınlarla ilgili çeşitli sayılarda haber yapmışlar fakat bu haberlerde PKK'nın yangınları üstlenmesi ve sabotaj gerçekleştirmesine yönelik herhangi bir bilgiye yer vermemişlerdir. Yalnızca Independent Türkçe PKK'nın orman sabotajlarını üstlendiğini "İstanbul ve Muğla'daki Orman Yangınlarını PKK'nın İçinde Olduğu HBİM Üstlendi"⁶⁰ başlıklı haberiyle doğrudan verirken Sputnik Türkçe de Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin PKK'nın sabotajları üstlendiği şeklindeki açıklamalarına yer verme yoluyla haberlerinde konuyu dile getirmiştir.⁶¹ Diğer medya kuruluşlarının ne

İngilizce ne de Türkçe servisleri PKK'nın orman sabotajlarını üstlenmesine yönelik herhangi bir haber yapmamıştır.

Özellikle PKK'nın iki ay içerisinde gerçekleştirmiş olduğu en büyük orman yangınlarından olan İzmir ve Muğla yangınları Batı medyasında kendisine yer bulsa da bu haberlerde İzmir'deki orman yangınlarında Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin Türk Hava Kurumuna (THK) ait uçakların güvenli olmadığı yönündeki açıklamasının eleştirisi yapılmıştır. Haberde PKK'ya bağlı bir oluşum olan Ateşin Çocukları İnisyatifi'nin üstlenmiş olduğu bu orman yangınının söndürülememesinin sorumluluğunun Bakanlığa ait olduğu vurgulanmaktadır. Bu konuda Batı medyasında yer alan haberlerden biri Deutsche Welle Türkçe'de yayımlanan "İzmir Yangınına Bakanlık Müdahalesi İncelenmeli"⁶² başlıklı yorumdur. İzmir yangınının PKK tarafından üstlenilmesinden önce yayımlanan bu haberde Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin yangına THK helikopterleriyle müdahale etme-

60. "İstanbul ve Muğla'daki Orman Yangınlarını PKK'nın da İçinde Olduğu HBİM Üstlendi", Independent Türkçe, 13 Temmuz 2019.

61. "Erdoğan'dan Su-35 ve Su-57 Açıklaması: Rusya'ya Boşuna mı Gittik?", Sputnik Türkçe, 29 Ağustos 2019; "Pakdemirli: Yangınları Üstlenen PKK'yı Lanetlemelerini Bekliyorduk Ama Olmadı", Sputnik Türkçe, 2 Eylül 2019.

62. Banu Güven, "Banu Güven: İzmir Yangınına Bakanlık Müdahalesi İncelenmeli", DW Türkçe, 22 Ağustos 2019.

nin güvenli olmadığı yönündeki açıklaması eleştirilmiş ve şu ifadelere yer verilmiştir:

Bakan, uçakların maliyetinden bahsetmeye devam ediyor ama henüz yangının gerçek maliyetini açıklamış değil. Açıkladığında da bakanlığının duruma en iyi şekilde müdahale ettiğini savunacak. İnanan inanır, ama kamuoyunda bunca şüphe oluşmuşken yurttaşların bu meselenin incelenmesini ve hatta gerekirse soruşturulmasını talep etmek hakları olmalı. Orman yangınları bir bakanın ısrarlı hataları ve olası kişisel tahammülsüzlüklerini kaldırmayacak ölçüde hayati bir konu çünkü.⁶³

Haberde İzmir'deki orman yangınları konusunda Tarım ve Orman Bakanlığının ihmali olduğu iddia edilmekte ve orman yangınlarının hayati bir mesele olduğu belirtilmektedir. Bu konuda Bakan Pakdemirli İzmir'deki orman yangını kapsamında yaptığı açıklamalarda Bakanlığa yönelik getirilen eleştirilerin yersiz olduğunu ve Türkiye'nin yangın söndürme konusunda dünyada önde gelen ülkelerden biri olduğunu şöyle dile getirmiştir:

Cansiparane çalıştılar. Burada yaralanan, dumandan etkilenen arkadaşlarımız oldu. Canlarını hiçe sayarak bu görevlerini yapıyorlar. (...) 2 gün 5 saat sonra yangın kontrol altına alındı. Yangınlarda teşkilatımız açık ara lider. Bunu dünya söylüyor. İlk müdahaleyi 18 dakikadan 12 dakikaya indirdik. Bütün gayretimiz bir ağaç daha az yansın diye. 19 helikopter ve bin 200 personelle çalıştık. Son duman tütene kadar gerektiği kadar kişi, personel, iş makinası, helikopter sahada olmaya devam edecek.⁶⁴

Bakan Pakdemirli bunların yanı sıra söz konusu eleştirilere yönelik İzmir yangınının söndürülmesinde tüm teşkilatın üzerine düşen görevi yaptığını ve bu yangının söndürülmesinde bir

ihmalin olması bir yana aksine Türkiye'nin bu konuda dünya lideri olduğunu ifade etmiştir. Aynı zamanda yangının söndürülmesinde çeşitli teknolojik gelişmelerden de yararlandığı şöyle belirtmiştir:

İzmir'de devam eden orman yangınında teknolojiden de yararlandı. Kızılötesi ışınlarla helikoptere gelen sinyaller, karada çalışan ekiplere gönderilerek alevlere daha kısa sürede ulaşılması sağlandı. Öte yandan, ormanları yakanları tespit etmek için ormanların çeşitli yerlerine fotokapan yerleştirildi.⁶⁵

Orman yangınları ile terör bağlantısını inceleyen literatür incelendiğinde Türkiye'deki olayların incelemeye dahil edilmemesi dikkat çekici bir unsurdur.

Avrupa medyası çoğunluklu uluslararası medyada Türkiye'de PKK tarafından çıkarılan orman yangınları hakkında herhangi bir bilgi bulunmamakla birlikte Türkiye'deki yangınlarla ilgili yayımlanan haberlerde de Bakan Pakdemirli'nin açıklamalarının bağlamından kopararak ele alındığı ve orman yangınları üzerinden hükümet eleştirisi yapıldığı görülmektedir. Uluslararası medyanın tüm insanlığın ortak değeri ormanların yakılmasında söz konusu sabotajın faili PKK olduğunda herhangi bir eleştiride bulunmak bir yana terör örgütünün bu orman yangınlarını üstlendiğine dair açıklama yaptığı durumlarda dahi bu bilgiye yer vermediği görülmektedir. Bu durum aslında her daim hümanizm, insan hakları ve doğanın korunmasından dem vuran uluslararası medyanın söz konusu PKK olduğunda çevre konusunda bile tüm bu değerleri bir kenara bıraktığını ve yayıncılık ilkelerini dahi umursamadığını göstermektedir.

63. Güven, "Banu Güven: İzmir Yangınına Bakanlık Müdahalesi İncelenmeli".

64. "İzmir'de Alevlerin Genişlemesi Durduruldu", *Habertürk*, 20 Ağustos 2019.

65. "İzmir'de Alevlerin Genişlemesi Durduruldu".

SONUÇ

1970'lerden beri eylem yapan ve 1984'te güvenlik güçlerine yönelik ilk eylemini gerçekleştiren PKK'nın farklı yöntemlere başvurarak bölücü terör faaliyetlerini sürdürdüğü bilinmektedir. Fakat 1990'lardan itibaren çevre terörizmi yöntemlerini de benimseyen ve bunu bir stratejiye dönüştüren terör örgütünün son dönemde bu yöntemine yeniden başvurduğu ve daha savunmasız canlıları hedef alarak küçük çaplı eylemlere yöneldiği görülmektedir. Bu yönelimin gerçek sebebi ise örgütün sunduğu gibi "Doğu ve Güneydoğu'da yanan ormanların intikamı" değil içeride ve dışarıda yapılan kapsamlı operasyonlar sebebiyle devlete yönelik silahlı terör eylemi yapma kapasitesini ciddi ölçüde yitirmiş olmasıdır. Özellikle 15 Temmuz darbe girişimi sonrası FETÖ'cülerin TSK'dan tasfiye edilmesiyle Türkiye, terör örgütüyle mücadelede oldukça önemli bir ivme kazanmıştır.

Mayıs 2019'da İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun dağlardaki PKK'lı terörist sayısı ile ilgili yapmış olduğu "Türkiye'nin dağlarında 12-15 bin terörist vardı. Bugün 600'ün çok az üzerinde kaldı. İlk kez 700'ün altına düştü"⁶⁶ açıklamasıyla da PKK'nın gücünü büyük ölçüde kaybettiği anlaşılmaktadır. Bunlara ek olarak PKK'nın hem Türkiye sınırları içerisinde hem de Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı ve Pençe hareketleri gibi askeri operasyonlarla sınır ötesinde hareket kabiliyetinin oldukça kısıtlanması da terör örgütünün son dönemde gücünü kaybettiğini göstermektedir. Zira örgütün eylem kapasitesinde yaşadığı bu zayıflama sözde liderlerinin açıklamalarından da anlaşılmakta, açıklamalarda sıklıkla örgütün güçlerini modernize etme ihtiyacına vurgu yapılmaktadır.⁶⁷

66. "İçişleri Bakanı Süleyman Soylu: Terörist Sayısı İlk Kez 700'ün Altına Düştü", *Akşam*, 26 Mayıs 2019.

67. Paul Iddon, "How Could the PKK Modernize Its Forces", Rudaw, www.rudaw.net/english/analysis/13092019, (Erişim tarihi: 18 Eylül 2019).

Türkiye'nin 15 Temmuz sonrası PKK ile mücadelesinde katetmiş olduğu yol terör örgütünün silahlı mücadele içerisine girmek yerine şehirlerde çevre terörizmine başvurarak ve orman yangınları çıkararak dikkat çekmeye, gündeme gelmeye ve örgüt olarak zayıflığını gizlemeye çalıştığını göstermektedir. Özellikle "Türk askeri Kürdistan'da orman yakıyor" söylemlerinin PKK'nın eylem gücü ve hareket kabiliyetinin azaldığı gerçekliğinin üstünü örtmek amacıyla oluşturulduğu ve terör örgütünün bu gerçeği çevre terörizm yöntemlerine başvurarak gizlemeye çalıştığını gözler önüne sermektedir.

PKK'nın bizzat üstlendiği orman sabotajlarını görmezden gelen uluslararası medyanın ise Türkiye'deki orman yangınlarına yönelik haberlerde bu terör örgütünden hiç bahsetmemesi ve yalnızca orman yangınlarında yangının söndürülmesi için hükümetin yeterince önlem almadığına yönelik eleştiriler yöneltmesi de özellikle Batılı medya kuruluşlarının Türkiye'de PKK gibi terör örgütlerinin yapmış olduğu eylemlere karşı kayıtsız kaldığını ve Türkiye'ye karşı ideolojik ve ön yargılı tutumunu açıkça ortaya koymaktadır.

Bunların yanı sıra orman yangınları ile terör bağlantısını inceleyen literatür incelendiğinde Türkiye'deki olayların incelemeye dahil edilmemesi bir diğer dikkat çekici unsurdur. 1984'ten beri PKK ile mücadele eden Türkiye'de teröristler tarafından gerçekleştirilen orman yangınları ve çevre terörizmi 1990'lardan itibaren medyanın ve kamuoyunun gündemini meşgul etmektedir. Söz konusu orman sabotajlarının bir stratejinin parçası olduğu ele geçirilen teröristlerin itiraflarında da görülmesine rağmen söz konusu eylemlerin hala Batılı akademik çalışmalara konu olmaması da ilgi çekicidir. Bu kapsamda Türkiye'de terörizm çalışmaları ekseninde orman sabotajları konusu da ele alınarak uluslararası literatüre katkı sağlanması son derece önemlidir. Diğer taraftan karar vericiler ve te-

rörle mücadelede ön plana çıkan kurumların da PKK mali ve operasyonel açıdan zora girdikçe örgütün orman sabotajları gibi düşük maliyetli yöntemlere yöneleceğini akıllarından çıkarmaması gerekmektedir.

Ayrıca PKK'ya bağlı otonom grupların son dönemdeki orman yangınlarının yanı sıra Tuzla'daki fabrika yangınına da üstlenmesi⁶⁸ şehirlerde ve kırsal bölgelerde etkinliği zayıflayan örgü-

tün önümüzdeki dönemde sabotaj eylemlerinin kapsamını genişleteceğini ve yalnızca ormanlara değil ekonomik değerlere yönelik eylemler de gerçekleştireceğini düşündürmektedir. Bu kapsamda örgütün önümüzdeki dönemlerde kritik altyapı tesisleri, köprüler, barajlar, elektrik santralleri gibi önemli yatırım ve ekonomik değerlere yönelik sabotaj eylemleri gerçekleştirmesi ihtimal dahilindedir. Karar vericiler ve güvenlik güçlerinin bu gibi durumlara karşı da hazırlıklı olması gerekmektedir.

68. "Tuzla'daki Fabrika Yangınına PKK Üstlendi", *Yeniçağ*, 19 Eylül 2019.

ÇEVRE TERÖRİZMİ VE PKK'NIN ORMAN SABOTAJLARI

OGUZ GÜNGÖRMEZ, ASLIHAN ALKANAT

SETA | ANALİZ

Yaz aylarında gerek dünyada gerekse Türkiye’de meydana gelen orman yangınları kamuoyunda geniş yer bulmuştur. Dünyada gerçekleşenlerden farklı olarak Türkiye’deki birçok yangın ise “çevre terörizmi” yöntemlerine başvuran PKK’nın sabotajları sonucu gerçekleşmiştir. PKK’nın 1990’lar ve 2000’lerde olduğu gibi son dönemde de özellikle Türkiye’nin etkin terörle mücadele operasyonlarının sonucu olarak teknolojik, ekonomik ve siyasi etkinliğinin zayıflamasıyla çok daha az maliyet ve teknoloji gerektiren, az kişiyle icra edilebilen, planlamanın zayıf olduğu çevre terörizmi yöntemlerine ağırlık verdiği görülmektedir.

Bu analizde orman yangınları ile terörizm bağlantısına dikkat çeken akademik çalışmalar ele alınmakta, çevre terörizmi kavramı ışığında PKK’nın son dönemde gerçekleştirdiği orman sabotajları ve bu sabotajları meşrulaştırırken kullandığı söylemler incelenmekte ve çeşitli Batılı medya kuruluşlarının orman yangınlarına yönelik tutumu tartışılmaktadır.

www.setav.org

ANKARA • İSTANBUL • WASHINGTON D.C. • KAHİRE • BERLİN